

De Nagalm van Kerstmis

Overweging 10 januari 2016 – Harris Brautigam

Lector: Liesbeth Broekhoff

*“... De dagen van Kerstmis zijn voorbij. Nieuwjaar is voorbij.
We zijn weer terug bij af!
De verleiding is groot om te wanhopen
en om die wanhoop al te serieus te nemen.
Misschien dat zo’n klein engeltje van de voorpagina
met het hartje dat hij (of zij?) ons voorhoudt,
een geheugensteuntje biedt, een ‘nagalm’,
om goed te doen ...”*

Openingsgebed

Roepende, wenkende God,
Jij bent het die ons hier verzameld hebt.
Jij bent het
die in ons midden aan het woord wil komen.
Stem ons dan af op jou,
hier, in dit uur. Amen.

Lied: Aanhef

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek Tom Löwenthal

Welkom en inleiding

Je zou bijna alweer vergeten dat we twee weken geleden kerstmis hebben gevierd. En dat we een week daarna elkaar met veel vuurwerk en drank een gelukkig of zalig Nieuwjaar hebben gewenst. Kerstversiering verdwijnt, kerstbomen werden al massaal verbrand, de laatste taai geworden oliebollen zijn weggeslikt. Daar zitten we weer: als vanouds. Er is niets gebeurd. We hadden het dagelijkse leven even op een zijspoortje gezet. Maar de wissel is weer overgezet: we gaan door alsof er niets aan de hand is. Of toch niet? Is er geen nagalm? Waarom hebben we dan gezongen van vrede en God komt en zo. Waarom dan beste wensen uitgesproken en geschreven. Waren dat tekens van een zijspoor?

Hierover filosofeerden Fred, Liesbeth en ik een beetje en kozen toen voor dat lieverdje op de voorpagina. Om ons eraan te helpen herinneren dat er een Kind van hoop ons is geschonken.
En dat is wel belangrijk dat we dat niet vergeten!

Stilte - Gebed

Lied: Niemand heeft U ooit gezien

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek Antoine Oomen

Eerste lezing: Rom. 8. 35 – 39

Wie zal ons scheiden van de liefde in Christus? Verdrukking wellicht, of nood, vervolging, honger, naaktheid, levensgevaar of het zwaard? Er staat immers geschreven:
Om uwentwil bedreigt ons de dood de gehele dag; wij worden behandeld als slachtvee, (ps 44. 23).

Maar over dit alles zegevieren wij glansrijk, dank zij Hem die ons heeft liefgehad.
Ik ben er van overtuigd, dat noch de dood, noch het leven, noch engelen, noch boze geesten, noch wat is, noch wat zijn zal, en geen macht in den hoge of in de diepte, noch enig wezen in het heelal ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die is in Christus Jezus onze Heer.

Lied: Soms breekt uw licht

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek B.Huijbers

Tweede lezing: Psalm 1

(uit '150 psalmen vrij' bewerking van Huub Oosterhuis)

Goed is
dat je niet doet wat slecht is
niet achter oplichters aanloopt
niet met Ploert en Schender heult
niet je schouders ophaalt
'ploert en schender, ach
zo is de wereld'.

Goed is dat je goede woorden
overweegt en wil:
heb je naaste lief die is als jij
de vluchteling, de arme, doe hen recht.
Prent ze in het hart van je verstand,
die woorden
zeg ze voor je uit.

gezegend ben je
een boom aan stromen levend water
vruchten zul je dragen
blad dat niet vergeelt
het zal je goed gaan.

Oplichter
on gezegend zal je zijn.
Een storm steekt op
je waait de leegte in.

Overweging

Ik rekende uit: de kerstmisviering van de afgelopen dagen werd voor mij ongeveer de 79e die ik min of meer bewust meemaakte.

“Zalig Kerstmis” leerde ik in die dagen van jongst af aan te zeggen, waarbij het woord ‘zalig’ omgeven werd met een zachte en behaaglijke warmte, die iets uitstraalde van een intens geloof dat het vanaf nú, niet meer kapot kon! Vanaf nú gaat het goed: vrede op aarde voor alle mensen van goeden wil! Mark my words!

Terugkijkend over die 79 jaar moet ik concluderen dat er evenzoveel keren de overmoed van de zaligheid tot juiste proporties werd teruggebracht door de harde werkelijkheid. Ik herinner me dat ik zelf ook al elke keer weer ontuchtend raakte bij de drukte en de gejaagdheid van het dagelijkse leven dat onverbiddelijk de schoonheid en de warmte van de kerstviering wegdrukte. Er waren weer files en opstoppingen op de weg, en het was daarvoor juist zo lekker rustig.

Heimwee

Dan komt er een tijd dat je er genoeg mee neemt, dat door de jaarlijkse viering van kerstmis je je even kan terugtrekken in de stilte van je heimwee. En binnen de muren van de kapel of kerkruimte bouw je opnieuw een droombeeld op van vrede op aarde, van engelen die verkondigen, dat het zo zou moeten zijn. Maar die lieverds staan niet met hun beide geestelijke benen in de werkelijkheid. Die is veel harder dan hun woorden van vrede. Toch zijn die engelen van dat verhaal niet een stom sprookje. De schrijver was niet gek. Hij vertolkte op die manier dat oerverlangen van de mensheid naar vrede. Hij vertolkte daarmee de oerschreeuw dat het anders moet kunnen: een wereld te maken die te leven en beter te maken is!

Tussen haakjes: ik zie die resultaten van de recente wereldmilieuconferentie en de voorzichtige vreugde over dat akkoord als zo’n antwoord op die engelenroep.

Ook het geworstel om in de onontwarbare knoop van het vluchtelingenprobleem een weg te blijven zoeken naar een menselijke oplossing.

Lievelingstekst

Ik koos tegen deze achtergrond voor vandaag de Romeinentekst. Het is mijn lievelingstekst. Ik koos hem al in het laatste jaar van mijn priesteropleiding op het Groot Seminarie in Warmond. Ik moest toen mijn eerste echte preek voor mijn medestudenten houden. En mijn prof zei toen, dat ik een dijk van tekst had gekozen. Die dijk van een tekst is ook in mijn leven mijn houvast geworden.

Maar zo kozen wij ook voor vandaag de teksten van de gezangen, die ik als een toelichting op Paulus’ tekst beleef.

Het besef bemind te worden geeft vleugels. Nieuw elan en nieuwe durf om het leven aan te pakken. Het werkt blikverruimend. Het stimuleert een ontdekkingsreis over de grenzen van je eigen beperktheden heen. Het durft ook de confrontatie aan met onzekerheid en angst. Het gaat de twijfels rond eigen zekerheden niet uit de weg en laat de moed niet in de schoenen zakken!

Het zou me niet verbazen als Paulus tot deze intense uitspraak was gekomen uit eigen ervaring.

De man had een persoonlijkheid en een innerlijke drang die hem soms gruwelijk in de weg stond. Hij was een lastig mens die met hard werken zelf aan de kost moest zien te komen. De Amerikaanse theoloog Karin Armstrong beschreef hem onder andere als de man ‘die stelling nam tegen het systematische onrecht in het Romeinse rijk’. Hij verweefde die stellingname

dat alle mensen gelijk zijn in zijn verkondiging van Gods liefde voor de mensen. Hij was daarmee de eerste die vanuit zijn bewogenheid voor en met mensen hemel en aarde bijeenbracht: de hemel met Gods belofte en uitdagende roeping, en de aarde met zijn bittere werkelijkheid die veroverd moet worden.

In eigentijdse termen zou ik willen zeggen: hij bracht geloof en politiek bijeen, geen gescheiden werkelijkheden dus, maar tegenpolen die met elkaar geroepen zijn om onze aarde bewoonbaar te maken, met als voorwaarde gelijkheid tussen allen.

Verontrust

Het wereldbeeld dat wij beleven is nog ver weg van die roeping. De wereld van nu verontrust ons. Ik hoef dat niet te omschrijven. Maar het maakt wel angstig: “waar loopt dat allemaal op uit”? En de hemel?

De plaats waar onze fantasie God huisvest? Allemaal een fictie geworden?

De vanzelfsprekendheid waarmee het geloof in de mammon – het bezit, het geld - en in zijn spin-off het marktmechanisme het geloof in God heeft overgenomen vind ik overdonderend en zorgwekkend. Zorgwekkend, omdat het geloof in de mammon de dorst naar menswaardigheid en vrede niet lest.

Het toont voor mijn gevoel de armoede van geest en gebrek aan fantasie over God aan.

De beelden waarmee wij zijn opgevoed zijn ons ontnomen. En terecht: het waren maar beelden: pogingen, soms zeer naïeve pogingen, om iets van Gods werkelijkheid te begrijpen. En omdat we die wel konden bevatten, en omdat ze ook zo bevattelijk aan ons werden voorgehouden, zijn velen in een gemakzuchtig geloof verzeild geraakt. We kwamen op den duur steeds meer met lege handen te staan. Was het wel waar wat ons allemaal verteld was. Voor velen liep de twijfel uit op ongelooft.

Zo hebben na de zogenaamde ontmaskering velen als gevolg van die verwarring met het badwater ook het kerstkind weggegooid.

Omdat velen steeds meer en meer gaan beseffen dat onze woorden en begrippen de goddelijke werkelijkheid absoluut niet kunnen dekken, ... is er dús niets!

Hoor je?

In deze atmosfeer van verlatenheid zijn voor mij die woorden van Paulus van onschatbare waarde. Het is de kreet van een man, die je bij de schouders vastpakt en roept: hoor je? Hoor je? Er is niets, maar dan ook absoluut niets dat je kan scheiden van Gods liefde **in Jezus**

Christus! De Messias!

We mogen ons die woorden van Paulus aantrekken. Maar, bedenk wel, ze zijn niet exclusief voor ons bedoeld. Zijn overtuiging geldt niet alleen het clubje eigen volgelingen maar geldt voor alle wereldburgers die proberen goed te doen, recht zoeken, niet achter oplichters aanlopen.

In haar geweldige nieuwe theatershow vertelt Lenette van Dongen anekdotes over het dorp waar zij sinds kort woont. En daarin zegt ze op een gegeven moment dat je in een gemeenschap “leeft in de genade van de ander”.

Die uitspraak trof me bijzonder. Want als er één werkelijkheid ons geboden is om te leven “in de genade van de ander”, dan is dat die werkelijkheid die ons met kerstmis weer werd voorgehouden: “en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd”!

Paulus zal, vervuld van die gedachte in een van zijn brieven zeggen dat we in Hem leven, bewegen en zijn. Ik zie dat als een latere toevoeging op zijn: er is niets wat ons van Zijn liefde scheiden kan!

De tijd van het kerstmis van mijn en uw kinderjaren is voorbij. De wereld van die tijd is voorbij. Gelukkig of niet.....het is allemaal anders. Wat mij betreft: gelukkig maar!

Dat geldt ook voor ons kerstgeloof. We blijven denken en zoeken. We zijn het aan onze stand verplicht de naïviteit van ons af te schudden, en de uitdaging die Zijn geboorte inhield, aan te gaan!

De theologen moeten hierbij hun best doen. Maar die hebben nooit het laatste woord. Mijn prof theologie zijn bij mijn eerste college: "Heren, denk nu niet dat we aan het einde van onze cursus iets van God weten. Theologie is er niet om God te ontrafelen. Theologie kan er alleen maar toe dienen dat we niet helemaal gek zijn om in God te geloven."

laat ze maar barstenpolitiek

De dagen van Kerstmis zijn voorbij. Nieuwjaar is voorbij.

Vanuit China komt er een beurscrisis. Vanuit Keulen een nare rel van misdaad en verkrachting. Een schandelijk gedrag dat tegenstanders van vluchtelingenopvang aangrijpen om een smet te werpen op alle vluchtelingen. En er zijn politici die grenzen dicht willen en daarmee de 'laat ze maar barstenpolitiek' dus aanmoedigen. Er gebeurt weer van alles wat we niet willen en waaraan we met Kerstmis nooit willen denken. We zijn weer terug bij af!

De verleiding is groot om te wanhopen, en om die wanhoop al te serieus te nemen.

Misschien dat zo'n klein engeltje van de voorpagina met het hartje dat hij (of zij?) ons voorhoudt, een geheugensteuntje biedt, een 'nagalm', om:

- goed te doen, goede woorden blijven overwegen en in je hart prenten;
- het geloof vasthouden dat we mogen leven in de liefde van God;
- niet vergeten dat we met die liefde wat moeten doen.
- Ook de ander leeft in de genade van onszelf!

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de levende Geliefde,

Die ons troost en licht geeft.

Ik geloof in het bijzondere kind

Dat elke dag opnieuw in ons geboren mag worden.

Ik geloof in een wereld waarin mensen elkaar

Het licht in de ogen gunnen, waar zij ook vandaan komen.

Ik geloof dat de aarde een groot geschenk is

Dat we moeten koesteren en beschermen.

Ik geloof in de Geest die altijd aanwezig is in ons hart,

in het delen van plezier en verdriet in ons samenleven,

in het werken aan een betere wereld voor iedereen,

gericht op vrede en verdraagzaamheid.

Ik geloof dat ik daar elke dag voor kan kiezen

vanuit verbondenheid met die Ene die is en zijn zal

met de bron van eindeloze vrede en Liefde.

Moge dat zo zijn!

Collecte

1e collecte - In de Duif dragen veel mensen bij door middel van een periodieke / jaarlijkse bank- of giroafschrijving. Mocht je hier (nog) geen gebruik van maken, dan kun je vandaag ook een bijdrage in de collecteschaal doen. Daarmee kunnen we de kosten betalen die we als gemeenschap moeten maken o.a. om wekelijkse vieringen te kunnen houden (zoals de forse huurkosten van deze kerk).

2e collecte is bestemd voor het door De Duifgemeenschap gekozen jaardoel. In 2015 is dat de Dreamcatcher Foundation. Een kleinschalige organisatie die arme gemeenschappen ondersteunt om bedrijven op te zetten, daarmee inkomen te verwerven en in het levensonderhoud te kunnen voorzien.

Je bijdragen worden zeer op prijs gesteld.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek Tom Löwenthal

Moge ons voor waar verschijnen,
die genoemd wordt zoon der mensen,
die gezegd wordt dood maar levend,
die gehoopt wordt mens voor allen.

Moge ons verschijnen deze,
niet in droom, in stand van sterren,
niet als spiegelbeeld in water,
maar in mensentaal van liefde.

In dit mensenbrood gebroken,
levenskansen, recht voor allen,
in het drinken van de beker,
in vergeving en ontferming.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Moge ons verschijnen deze,
ogenlicht en levensadem,
knecht en koning, lam en herder,
lieve meester, woord van God.

Nodiging en Breken en delen van brood en wijn

Lied: Liefde

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek Tom Löwenthal

Voorbeden - Gebed

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Activiteiten en informatie

Slotlied: Uit staat en stand

Tekst Huub Oosterhuis; Muziek Antoine .Oomen

Zegenbede